Тамара ЛИТВИН, Микола ЛИТВИН

ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ ЯК ІСТОРИК-ПРОСВІТЯНИН

Узагальнено діяльність історика Івана Крип'якевича на посаді заступника голови бібліотечної комісії і референта Головного Виділу "Просвіти", розкрито його участь у просвітньо-видавничій роботі.

Ключові слова: *Іван Крип'якевич, "Просвіта", бібліотечна комісія, видавнича діяльність.*

Іван Крип'якевич (1886–1967) був не лише фаховим істориком, краєзнавцем, але й популяризатором минувшини України, активістом низки громадських товариств Галичини.

Членом "Просвіти" він став ще в студентські роки. 1904 р. першокурсник вступив до Українського студентського товариства при Львівському університеті "Академічна громада" (створена 26 січня 1896 р.) В її бібліотеці любили збиратися майбутні вчені, письменники, політики та державотворці ЗУНР Михайло Возняк, Осип Назарук, Василь Гарасимчук, Богдан Загайкевич, Федір Замора, Іван Кревецький, Степан Томашівський, Степан Баран, Сидір Голубович. Зрозуміло, що Іван Крип'якевич добре знався з бібліотекарем, молодим істориком Іваном Джиджорою (1880–1919), з яким разом їздили в бібліотеки і архіви Кракова[1]. До речі, деякий час І. Крип'якевич теж виконував обов'язки бібліотекаря "Академічної громади". 1907 р. у бібліотеці "Академічної громади" нараховувалася 831 книга у 1855 томах, зокрема, українською, польською, російською, німецькою, сербською, чеською і болгарською мовами. Особливо багато було дарчих книг від Наукового товариства імені Шевченка, "Академічної громади" з Кракова, де в Ягеллонському університеті та академії мистецтв навчалося чимало галицьких українців. На базі бібліотеки громади діяв "Просвітній кружок", який 4 лютого 1908 р. створив студент філософії І. Крип'якевич, залучивши до нього понад 60 студентів. Молоді просвітяни організували різні курси (історія України, всесвітня історія, географія, право, німецька мова та ін.) у громадських читальнях і робітничих товариствах Львова та навколишніх селах Товщів, Поршна, Раковець та ін.[2].

І. Крип'якевич залучив до просвітянських відчитів Мирослава Січинського, Осипа Назарука та інших побратимів, які читали лекції, відновлювали занедбані сільські читальні, добирали на посади завідувачів інтеліґентних і сумлінних людей, брали участь у засіданнях різних секцій НТШ, співпрацювали з бібліотеками "Просвіти" та НТШ. За участю І. Крип'якевича для організаторів громадських бібліотек підготовлено каталог книг, у який ввійшли: "Веселі вірші" Степана Руданського, "Історичні пісні українського народа", "Збірник січових пісень", "Король і народ" Миколи Залізняка та ін.[3]. Тогочасна просвітницька діяльність (виступи, ви-

позичення книг і рукописів) І. Крип'якевича частково відображена в кореспонденційній книзі "Академічної громади" за 1905 р., яка нині зберігається у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України[4].

"Просвітній кружок" підготував перелік різножанрових книг, які "кожний свідомий українець повинен купити" для своєї бібліотечки. До неї мали входити наукові та художні твори: М. Грушевський "Про старі часи на Україні"; М. Драгоманов "Про козаків, татар і турків", "Рай і поступ", "Про заздрих богів", "Швайцарська республіка", "Євангельська віра"; І. Франко "Панщина і її скасованє", "Коваль Бассім", "З бурливих літ", "Лис Микита", "Вибір декламацій", "Звірячий бюджет"; В. Будзиновський "Австрія чи Польща?", "Козаки у С. Руданського", "Козацькі часи в народній пісні", "Хмельниччина в Галичині", "Хрунь і чорт"; "Збірник січових пісень"; М. Гоголь "Тарас Бульба"; К. Гавлічек "Вибір поезії"; Дж. Дрепер "Історія боротьби між релігією і наукою"; М. Лозинський "Тарас Шевченко"; О. Маковей "Весняні бурі", "Ярошенко"; І. Грабович "Марта Борецька"; О. Назарук "Суд Довбуша", "Про вшехполяків"; М. Старицький "Облога Буші"; О. Степняк "Підземна Росія"; М. Толстой "Схаменіться"; А. Чайковський "За сестрою", "Безсторонний "об'єктивний погляд на обрядові відношення в Галичині"; твори Степана Руданського. Своєрідна бібліотека українця включала близько півсотні художніх та науково-популярних книг[5].

"Просвітній кружок", очолюваний І. Крип'якевичем, уперше в українській бібліотечній практиці 1908 р. розробив спеціальну анкету (питальник), яка мала допомогти бібліотекарям і видавцям вивчити читацькі інтереси галицьких українців, виявляти ступінь їх національної свідомості, а також недоліки й резерви в книговидавничій та бібліотечній справі. Зокрема, пропонувалося дати індивідуальні чи збірні (для громад і гуртків) відповіді на такі конкретні, але непрості запитання:

"І. 1) Чи в їх селі (або місті) є бібліотеки? 2) До кого вони належать? (до товариств, до шкіл, чи до приватних осіб?) 3) Кілько в тих бібліотеках є книжок? 4) Кілько людей позичало книжки в останнім році? 5) Кілько в передостаннім?

ІІ. 1) В якім віці були ті, що зичили книжки? 2) Кілько між ними було мужчин, а кілько жінок? 3) Кілько бідних, а кілько багатих? 4) Які книжки подобаються всім? 5) Які книжки подобаються старшим? 6) Які молодшим? 7) Які хлопцям, які дівчатам? (Подати заголовки тих книжок).

ІІІ. 1) Котрі книжочки видання "Просьвіти" подобаються, а котрі ні? (Написати, як книжка, що подобається [або ні] називається!) 2) Котрі книжочки видання товариства ім. Качковського подобаються, а котрі ні? 3) Котрі книжочки Педагогічного Товариства, Видавничої Спілки і Бібліотеки Насосльського подобаються, а котрі ні? 4) Що в тих книжочках подобається, а що ні? 5) Котрі оповідання в календарях "Просвіти", "Русского слова" і инших, (де їх читають), найбільше подобалися? 6) Котрі не подобаються? 7) Котрі польські або московські книжечки (де їх читають) найбільше припали до смаку людям?"[6]. Анкету розтиражовано друкарським способом, а в архіві вченого виявлено її рукописний варіант[7]. На жаль, не вдалося сповна встановити результати даного анкетування, яке провели молоді львівські просвітяни. Видається, що окремі положення цього питальника не втратили актуальності й у наш бурхливий час, коли книга дістала серйозних конкурентів – телебачення та інтернет.

Просвітницькою діяльністю І. Крип'якевич займався і в складі інших студентських структур, зокрема в Українському Студентському Союзі, де 7 листопада 1909 р. створено Видавничу комісію. До неї увійшли Микола Чайківський (голова; згодом відомий математик, фізик, письменник-фантаст, автор словника з української математичної термінології), Микола Залізняк (заступник голови; наддніпрянський політемігрант), Іван Крип'якевич, Володимир Левицький (секретарі), Степан Маселя, Федір Замора (згодом діяч ЗУНР, голова Тернопільського повітревкому 1920 р., репресований педагог у радянському Харкові), Володимир Дорошенко, Володимир Питлик, Володимир Юринець, Володимир Бригідер (всього 10 осіб)[8]. А вже 1 січня 1910 р. комісія започаткувала видання студентського органу "Молода Україна" (редактор Мирон Вітошинський; наклад 1 тис. примірників), куди подавав дописи й І. Крип'якевич[9]. До речі, Мирослав Січинський в одному з листів відзначив ініціативу і наукову концепцію І. Крип'якевича щодо видання органу Українського студентського союзу: "Пише Крип'якевич про план часопису. Страх, як треба. Такого, щоби був вільний від газетярських стилів, святих партійних принципів, боротьби з вітряками, особистих антипатій"[10].

Активісти Союзу І. Крип'якевич і молодий студент-письменник, автор знаменитої згодом повісті "Роксоляна" Осип Назарук започаткували видавничу серію "Дешева бібліотека" (ціною по 8–10 сотиків), в якій побачили світ, згадував історик, "Веселі вірші" Степана Руданського, "Історичні пісні" (під іменем М. Січинського, але зредаговані мною і О. Назаруком), "Пан Коцький". Книжечки бібліотеки "виходили значними накладами і мали успіх", їх поширював студентський "щирий колега і друг" Юліан Бачинський, секретар "Просвітнього кружка"[11]. Зокрема, наклад книжечки С. Руданського становив 5 тис. примірників, "Історичних пісень українського народу" – 15 тис., "Казки наших днів" (про Мирослава Січинського) – 32 тис.[12] 1910 р. Видавнича комісія видрукувала також книги амбітного наддніпрянця Дмитра Донцова (деякий час мешкав у Відні, а з 1922 р. у Львові) "Релігія та школа" (1 тис. примірників) і збірники статей "За український університет" (1,5 тис. примірників)[13]. Готувалися до друку праці І. Франка і М. Драгоманова. Книжки побачили світ у друкарні НТШ. Заохочувалась колективна підписка і пересилка не менше 10 книг[14]. На жаль, у бібліографіях вченого[15] вказана редакційно-видавнича діяльність не відображена, хоча книжечки "Дешевої бібліотеки" збереглися у фондах відділу рідкісних видань Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України.

Згаданий книгопоширювач Ю. Бачинський невдовзі вже сам редагував "Календар Просвіти", куди давав статті І. Крип'якевич. Історик дуже шкодував, що його друга-видавця 1915 р. російська військова адміністрація депортувала у Сибір, де він несподівано покінчив життя самогубством[16]. До речі, у ті воєнні роки було пошкоджено й розграбовано чимало бібліотек Галичини.

Молоді академіки, укладаючи свою книжкову серію, прагнули наслідувати серійні видання колег, зокрема Українсько-руської видавничої спілки (УРВС; створена 1899 р.), до дирекції якої входили відомі науковці та письменники – М. Грушевський, І. Франко, В. Будзиновський, В. Гнатюк, Н. Кобринська, М. Мочульський, І. Раковський, І. Кревецький. УРВС видавало кількатисячними накладами так звані "велику" і "малу" серії, а також позасерійні видання, де популяризувалася твор-

чість не лише вітчизняних, але й зарубіжних авторів[17]. До речі, передрук студентами праць не лише І. Франка, але й С. Руданського, свідчило про велике зацікавлення львів'ян до культури і літератури Наддніпрянщини, їх соборне єднання. Як відомо, в 1895–1903 рр. у Львові видано, а 1908–1912 рр. коштом НТШ перевидано семитомник праць С. Руданського. Це видання, яке вийшло за сприяння одеського бібліографа Михайла Комара (Комарова), Агатангела Кримського та Івана Франка, популяризувало серед галичан спадщину одного з найталановитіших українських поетів XIX ст., що творив після смерті Т. Шевченка[18].

1 лютого 1909 р. Іван Крип'якевич виступив з рефератом "Народні бібліотеки" на Першому українському просвітньо-економічному конгресі у Львові, який присвячувався 40-річчю "Просвіти". Він відзначив здобутки і недоліки у діяльності бібліотек при читальнях "Просвіти", "Народних спілок", "Волі", молодіжних "Січах", "Соколах" та інших національних товариств, які, на його думку, дуже часто не мали "якоїсь одноцільної програми" або "не знають потреб народу"; бракувало фахових порадників для рільників, виховання немовлят. Головне, щоб книга була "корисною", бо "нудна … ніколи не заохотить до читання"[19]. Критикував він і практику комплектування бібліотек застарілою (за змістом і мовою) літературою, яку інколи надсилала централа "Просвіти". У зв'язку з цим зазначав: "Тут передовсім важне питання, звідки далі комплектувати бібліотеку. Наша популярна література має ще багато прогалин, місць зовсім неруханих; але в цілости на початок дає досить новий збір книжок. Хиба є в чім иншім – в тім, що в тій літературі дуже трудно зорієнтуватися. На ганьбу наших книгарень і просвітних товариств треба сказати, що дотепер ще не маємо хоч би примітивного спису популярних книжок. Що найбільше в пресі є оповістки на нові книжки; але відповідну рекламу стрічаємо рідко, про систематичні рецензії не говорити. Навіть "Письмо з "Просьвіти" не здобулося дотепер які-небудь огляди популярної літератури. Кольпортаж не так завдяки неприхильним законам, як більше із-за нашої недбалости не зорганізовано і тільки два-три центри мають свої книгарні"[20]. Зреферовано й "найголовніші хиби наших бібліотек": "1) при закладанню бібліотек не вважається на відповідний добір книжок; 2) нема каталогів популярних видань і нема відповідної кольпортажі; 3) бібліотекарі не мають достаточного образования до ведення бібліотек"[21]. Думки молодого науковця актуальні й через століття.

Референт вважав можливим створення не лише загальних публічних, але й невеликих фахових бібліотек – господарського змісту, для медиків, правників, театру, хору. Пропонувалося й такий поділ бібліотечного фонду: 1. Белетристика: оповідання, повісті, казки, вірші; 2. Історія рідної землі; 3. Громадянські справи (національні, культурні, суспільні, партійні проблеми); 4. Природа[22].

І. Крип'якевич також розробив "Інструкцію для люстраторів читалень" "Просвіти", яка була схвалена організаційною комісією товариства 31 грудня 1909 р. Інструкція мала допомогти перевіряючому вивчити стан функціонування читальні й надати їй організаційно-методичну допомогу. Для цього уповноважений від товариства мав наперед вивчити Статут "Просвіти" (і його "реглямін для читалень", "взірці читальняних книг: касова книга, книги членів, інвентар бібліотеки, книга позиваючих", "спис найважливіших книжок для народа (передовсім історичного і суспільного змісту), також співаників, декламаторів, спис популярних часописів з

адресами редакцій". Після завершення перевірки люстратор мав зареєструвати її факт в книзі протоколів, подати у філію аналітично-інформаційний звіт, особливо звертаючи увагу на різні недоліки в роботі[23].

Отже, просвітньо-економічний конгрес 1909 р. у Львові дав чималий організаційно-методичний поштовх всій національній бібліотечній справі на західних землях України. Аналогічну функцію на сході, на нашу думку, відіграв Перший Всеросійський з'їзд з бібліотечної справи (1911). Його рішення заклали основи розбудови мережі бібліотек у містах і селах Наддніпрянщини; розробили вимоги до визначення соціально-демографічних і професійних читацьких груп, що мало полегшити задоволення їхніх читацьких потреб[24]. Заклики учасників з'їзду до "залучення читачів до всесвітньої думки", європейської культури та освіти свідчили, на нашу думку, про вивчення в Росії кращого бібліотечного досвіду Європи, зокрема й сусідньої Австро-Угорщини, в складі якої перебували західні землі України.

Талановитого бібліофіла Головний Виділ "Просвіти" у травні 1913 р. разом з Ю. Балицьким, А. Гап'яком, А. Жуком, Є. Озаркевичем, К. Паньківським обрав до бібліотечної комісії, де він став заступником голови (К. Паньківського) і референтом Головного Виділу. Програмна діяльність комісії включала:

1. Ведення статистики бібліотек "Просвіти" та інших українських товариств.
2. Видання каталогу книг і видавництв.
3. Закладання взірцевих книгозбірок на продаж.
4. Створення мандрівних бібліотек.
5. Організація курсів для бібліотекарів.
6. Видання інструкцій для бібліотек.
7. Підготовка виступів для популяризації бібліотечної справи.
8. Ініціювання закладання бібліотечних комісій при філіях.
9. Допомога в комплектуванні бібліотечних фондів[25].

За завданням вказаної комісії І. Крип'якевич проаналізував структуру та життєдіяльність просвітницьких книгозбірень, а результати дослідження опублікував у центральному органі товариства – "Письмі з Просьвіти" (поширювався в Австро-Угорщині, Німеччині, Росії, США, Канаді). Зокрема, узагальнив здобутки та проблеми книгозбірень "трьох родів": "а) бібліотеки у Львові, які стоять під зарядом Головного Виділу; б) бібліотек філіальняних; в) бібліотек читальняних"[26]. Центральна бібліотека у 1913 р. нараховувала 11293 книги; за рік поступило 516 видань, 57 річників часописів. "Позичаючих", тобто читачів, було 517: школярів – 418, службовців – 36; серед них чоловіків – 405 і лише 112 жінок[27]. Найстаріші просвітянські бібліотеки-філії, як свідчить І. Крип'якевич, закладено у Станиславові (1877), Золочеві (1878), Коломиї (1880), Тернополі (1888), Перемишлі (1891), Стрию (1892), Старому Самборі (1901), Новому Санчі (1902), Рудках (1902), Сяніку (1903), Теребовлі (1903). Найбільші фонди мали філії у великих містах Галичини – Тернополі (2800), Перемишлі (700) і Станиславові (614), найменші – віддалені села, навіть деякі містечка і міста – Бурштин (23 томи), Сянок (59), Золочів (68)[28]. Іван Крип'якевич інформував також земляків-просвітян про відкриття 1913 р. нових філій у Стрию (бібліотека ім. С. Дубравського), Самборі (публічна і мандрівна бібліотеки "Українського Студентського Союзу"), селі Лесня (повіт Прнявор у Боснії, де замешкало кілька сот переселенців з українських земель)[29]. В особистому архіві І. Крип'якевича

зберігаються газетні виписки із "Діла", які відтворюють літопис заснування та діяльності перших читалень "Просвіти" на Жовківщині, Равщині та Мостищині, зокрема у містечку Великі Мости, селах Жовтанці, Мервичі (1883), Великий і Малий Дорошів (1884)[30]. Загалом напередодні вибуху Першої світової війни в Галичині діяла широка мережа українських просвітянських центрів – 2944 читальні та 2604 бібліотеки. Щоправда, їм протистояли чисельні польські культурно-освітні товариства, які в українському середовищі займалися не стільки просвітою, скільки політичною пропагандою.

До речі, любов до дитячого слова, дитячої літератури і періодики сину прищепив батько Петро Франц Крип'якевич, який теж багато дописував і надсилав свої літературні твори до різних часописів. Зокрема, 1882 р. на конкурсі варшавського "Кур'єра Цодзєнного" його оповідання "Чоботи Михалка" дістало першу нагороду (100 рублів сріблом), лише другу нагороду присуджено відомій польській письменниці Марії Конопніцькій. Оповідання передрукувала "Газета народова" у Львові, чеський часопис "Люмір", російський "Южный край". Це, очевидно, згодом заохотило до дитячої творчості, пропаганди дитячої літератури не лише батька, але й сина[31].

Після поразки Визвольних змагань у 1923–1924 рр. професор редагував "Історичну бібліотеку "Просвіти", брошури якої складалися з "до 10 піваркушевих листків" та розповідали про княжі міста, козацьких гетьманів[32]. Паралельно також працював співробітником журналу "Життя і знання", який редагували голови "Просвіти" Михайло Галущинський, Іван Брик, а згодом талановитий мовознавець Василь Сімович. У журналі, зрозуміло, й друкував власні історичні розвідки[33].

У читальнях "Просвіти" знаходилися редаговані Крип'якевичем часописи "Дзвінок" (1911–1914) "Ілюстрована Україна" (1913–1914), "Історичні листки"(1914), а згодом його численні брошури, книги, збірники. Науковець редагував "Історичну бібліотеку "Просвіти", в якій з'явилися його брошури "Безіменні герої" (1923, 8 с.) "Княжий город Галич" (1923, 16 с.) "Іван Федорович перший український друкар. В пам'ять 350-ліття появи першої української друкованої книги у Львові" (Львів, 1924, 8 с.). Його історичні статті (про княжий Галич, герб України, проблеми шкільництва у добу середньовіччя) часто друкувалися в "Календарях Просьвіти", окремими відбитками.

Книги "Просвіти" та інших українських видавництв Крип'якевич також популяризував на книжкових виставках у Жовкві та Львові, серед гімназистів Рогатина, Львова і Жовкви. У будинку централі "Просвіти" на Ринку у Львові він також неодноразово читав лекції з історії для студентів Українського таємного університету (1921–1923). До речі, історію просвітянського будинку він неодноразово викладав у своїх статтях та книжках, зокрема знаменитих "Історичних проходах по Львові" (1932, перевиданої 1991, 2007 рр.).

Короткий час, згадував історик, він працював співробітником львівського журналу "Політика" (1925–1926), який редагував його старший колега-історик Степан Томашівський (згодом виїхав до Кракова, де 1930 р. помер). "Він спершу вів журнал у доступному напрямі, – згадував І. Крип'якевич, – але скоро почав підготовляти угоду з Польщею, якої виявився гарячим прихильником. Я спочатку увійшов між співробітників "Політики", але дав там тільки дві статті на культурні теми (про "Просвіту" і університетські справи), а далі, побачивши, куди прямує Томашівський,

покинув співробітництво. Це розчарувало мене ще більше до актуальної політики і я обмежився науковою і освітньою працею"[34].

Історик-просвітянин пропагував минувшину свого народу в ілюстрованих узагальнюючих працях "Велика історія України" (1935), "Історія українського війська" (1936), "Історія української культури" (1937), "Всесвітня історія" (1939), які побачили світ у львівському видавництві концерну "Українська преса" Івана Тиктора. Редактором і співавтором цих колективних праць виступив І. Крип'якевич. Особливо ретельно редактор упорядковував науковий апарат, підбирав документальні ілюстрації – світлини пам'яток культури і війська, діячів історії України, сам розробляв картосхеми.

Просвітянською діяльністю вчений займався навіть у роки Другої світової війни. Як відомо, німецька адміністрація у 1941–1942 рр. дала українцям можливість частково розвивати своє культурно-освітнє життя. Відновлено діяльність читалень "Просвіти". В Генеральній губернії почало виходити більше сотні українських газет, у вересні 1941 р. відроджено Наукове товариство імені Шевченка, а також створено "Українське видавництво у Львові" (у січні 1942 р. поділене на два відділення – львівське і краківське)[35]. Працівниками (або авторами) видавництва були відомі українські вчені, письменники, видавці зі сходу і заходу України – Юрій Стефаник, Дмитро Штикало, Кость Гупало, Михайло Матчак, Олекса Гай-Головко, а також редактор Іван Крип'якевич. Насамперед випускалися історичні твори або ж художня література, яка групувалася у серії: "Бібліотека історичних повістей", "Минуле й сучасне", "Театральна бібліотека", "Народна бібліотека", "Бібліотека сучасних українських письменників", "Моя книжечка", "Бібліотека "Дороги". В історичних серіях, якими опікувався редактор, вийшли твори В'ячеслава Будзиновського, його колег – Омеляна Терлецького, Мирона Кордуби, Миколи Андрусяка, а також самого І. Крип'якевича.

Як бачимо, Іван Крип'якевич важливу увагу приділяв популяризації історії та культури українського народу, насамперед традицій княжого війська і козацтва, зокрема через її видання, бібліотеки і читальні "Просвіти". Книги Товариства він мав в особистій бібліотеці, яка разом із батьковою збіркою, на початку 30-х років нараховувала більше двох тисяч книг. В останні десятиліття бібліотекою вченого користувалася родина його двох синів.

Mykola Lytvyn, Tamara Lytvyn. Ivan Krypiakevych as a historian-educator

The authors summarize activity of historian Ivan Krypiakevych at the position of deputy head of the library commission and reader of the Main Office of "Prosvita" and explore his role in the enlightening-publishing work.

Key words: *Ivan Krypiakevych, "Prosvita", library commission, publishing activity.*

---

[1] *Пришляк В.* Український історик Іван Джижора // Український історичний журнал. – 2006. – № 6. – С. 56–57; *Ковалюк Р.* Український студентський рух на західних землях. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001. – 420 с.

[2] Відозва в справі книжок // Історичні пісні українського народа / Впорядкував Мирослав Січинський. – Львів, 1908. – (Серія "Дешева бібліотека". – Ч. 2). – С. 29–30; Просвітня діяльність руської академічної молодіжі // Діло. – 1908. – 4 квітня.

[3] *Ковалюк Р.* Український студентський рух на західних землях. – С. 102–103.
[4] Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАУЛ). – Ф. 119. – Оп. 1. – Спр. 11. – Арк. 249–605.
[5] Відозва в справі книжок // Історичні пісні українського народа / Впорядкував Мирослав Січинський. – Львів, 1908. – (Серія "Дешева бібліотека". – Ч. 2). – С. 29–30.
[6] Там само.
[7] Львівська національна бібліотека України. Відділ рукописів. Ф. 314. – Ум. од. збер. № 147.
[8] Там само.
[9] Звіт з діяльності Головного Виділу Товариства "Просьвіта" в р. 1913 // Письмо з "Просьвіти". – 1914. – Ч. 4. – С. 18; *Падюка Н.* Зібрання картографічних матеріалів із бібліотеки "Закладу Оссолінських" // Бібліотеки на західноукраїнських землях XVIII–XX ст. – Львів, 2006. – С. 22–28.
[10] *Ковалюк Р.* Український студентський рух на західних землях. – С. 146.
[11] *Крип'якевич І.* Спогади (Автобіографія) // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. Я. Ісаєвич; упоряд. Ф. Стеблій]. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001. – С. 93.
[12] *Королевич Н.* Українські бібліографи XX століття. – К.: Книжкова палата України, 1998. – С. 144; Львівська національна бібліотека України. Відділ рукописів. – Ф. 314. – Ум. од. збер. № 147.
[13] Звіт з діяльності Товариства "Український Студентський Союз" у Львові за час від 9 листопада 1909 до 1 листопада 1911 р. – Львів, 1911. – [3], 4 – 49 [1] с.
[14] Львівська національна бібліотека України. Відділ рукописів. – Ф. 314. – Ум. од. збер. № 147.
[15] Бібліографія друкованих праць І. Крип'якевича // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві – С. 19–72.
[16] Звіт з діяльності Товариства "Український Студентський Союз" у Львові за час від 9 листопада 1909 до 1 листопада 1911 р. – Львів, 1911. – С. 97.
[17] *Якимович Б.* З. Іван Франко – видавець: книгознавчі та джерелознавчі аспекти. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – С. 238–247, 308–376.
[18] Там само. – С. 238–239.
[19] *Крип'якевич І.* Народні бібліотеки // Перший просвітньо-економічний конгрес. – Львів, 1908. – С. 201–208; *Крип'якевич І.* Народні бібліотеки з Норвегії // Письмо з "Просвіти" (Львів) – 1913. – Ч. 5. – С. 147–149; *Литвин Т.* Бібліотекознавчі та книгознавчі праці Івана Крип'якевича // Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника / [відп. ред. М. Романюк]. – Львів, 2005. – С. 298–310; *Литвин Т.* Особиста бібліотека вченого як пам'ятка культури та історичний архів епохи: приклад Івана Крип'якевича // Бібліотечний вісник. – 2006. – № 2. – С. 30–35.
[20] *Крип'якевич І.* Народні бібліотеки // Перший просвітньо-економічний конгрес. – Львів, 1908. – С. 203.
[21] Там само; Крип'якевич І. Інструкція для люстраторів читалень "Просвіти" // "Письмо з Просвіти". – 1910. – Ч. 1. – С. 4–6.
[22] *Крип'якевич І.* Народні бібліотеки // Перший просвітньо-економічний конгрес. – Львів, 1908. – С. 205.
[23] *Литвин Т.* Досвід використання окремих газетно-журнальних відбитків при укладанні краєзнавчої бібліографії західноукраїнських земель першої третини XX ст. // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повідомл. сьомої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 17–18 травня 2002 р. / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. НДЦ періодики / [за ред. М. Романюка]. – Львів, 2002. – С. 384–388.
[24] *Новальська Т.* Визначена віха в історії бібліотечної справи (Перший Всеросійський з'їзд з бібліотечної справи 1911 р.) // Бібліотечний вісник. – 2005. – № 4. – С. 17–22; *Крип'якевич І.* Бібліотечні філії "Просьвіти" // Письмо з Просьвіти. – 1913. – Ч. 5. – С. 149.
[25] Звіт з діяльності Головного Виділу Товариства "Просьвіта" в р. 1913 // Письмо з Просьвіти. – 1914. – Ч. 4. – С. 112–114.
[26] Хроніка наших бібліотек // Письмо з Просьвіти. – 1913. – Ч. 7. – С. 213–214.
[27] Звіт з діяльності Головного Виділу Товариства "Просьвіта" в р. 1913 // Письмо з Просьвіти. – 1914. – Ч. 4. – С. 112–114.
[28] Хроніка наших бібліотек // Письмо з Просьвіти. – 1913. – Ч. 7. – С. 213–214.
[29] *Гребеняк В.* Грецькі культури на українських землях // Ілюстрована Україна. – 1913. – Ч. 6. – С. 5–6.

[30] Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. Я. Ісаєвич; упоряд. Ф. Стеблій]. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001. – 960 с.

[31] *Ісаєвич Я.* Іван Крип'якевич – історик і організатор наукового життя // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві – С. 149.

[32] *Крип'якевич І.* Спогади (Автобіографія) // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. Я. Ісаєвич; упоряд. Ф. Стеблій]. – С. 117; Крип'якевич І. Народні бібліотеки // Перший просвітньо-економічний конгрес. – Львів, 1908. – С. 43–44.

[33] *Крип'якевич І.* Спогади (Автобіографія) // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. Я. Ісаєвич; упоряд. Ф. Стеблій]. – С. 117; Бібліографія друкованих праць І. Крип'якевича // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. Я. Ісаєвич, упоряд. Ф. Стеблій]. – С. 44–46.

[34] *Крип'якевич І.* Спогади (Автобіографія) // Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві / [відп. ред. Я. Ісаєвич; упоряд. Ф. Стеблій]. – С. 120.

[35] Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали / [упоряд. Ю. Сливка, О. Луцький, Т. Галайчак; відп. ред. Ю. Сливка]. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1995. – Т. 1. – С. 13, 116; *Курилишин К.* Українське життя в умовах німецької окупації (1939–1944 рр.). – Львів, 2010. – С. 5–9